- **Αρχαία μνημεία και αρχαιολογικοί χώ ροι**

Στην πόλη της Κω τα μνημεία της αρχαίας εποχής χωρίζονται σε 3 ζώνες: τις ανασκαφές του λιμένα, την κεντρική και την δυτική ζώνη. Τα ευρήματα στην πρώτη ζώνη που ήρθαν στο φως μετά το σεισμό του 1933 περιλαμβάνουν Στοά (4 ος ή 3ος αι.π.Χ.), το ιερό του Ηρακλή (3 ος αι.π.Χ.), το μικρό ιερό, το διπλό ιερό της Πανδήμου και Ποντίας Αφροδίτης, την Αγορά και τέλος τον περίφημο Πλάτανο του Ιπποκράτη που αποτελεί παραφυάδα του αρχικού δένδρου στη σκιά του οποίου, κατά την παράδοση, δίδασκε και έγραψε πολλά από τα συγγράμματα του ο πατέρας της ιατρικής.Στην κεντρική ζώνη υπάρχουν λείψανα μυκηναϊκού οικισμού και της Γεωμετρικής περιόδου. Στη ζώνη περιλαμβάνονται οικοδομή με ωραία ψηφιδωτά (3 ος αι.μ.Χ.), το αρχαίο Στάδιο (2 ος π.Χ.), οι Δυτικές Θέρμες (2 ος - 3 ος αι.μ.Χ.), το "Ξυστό" Γυμναστήριο, το Νυμφαίον (3 ος αι.μ.Χ.), η Οικία της αρπαγής της Ευρώπης με το ομώνυμο ψηφιδωτό, το Ρωμαϊκό Ωδείο, ο Βωμός του Διονυσίου και η αναστηλωμένη Ρωμαϊκή Οικία (Casa Romana).

Σε απόσταση 3,5 χλμ νοτιοδυτικά της Κω υπάρχει το πιο φημισμένο και μακροβιότερο μνημείο της Κω, το ***Ασκληπιείο***. Κατά την αρχαιότητα τα Ασκληπιεία ήσαν ιερά θεραπευτήρια και το συγκεκριμένο θεωρείται από τα σπουδαιότερα επειδή είχε διάρκεια πολλών αιώνων. Άρχισε να χτίζεται κατά τον 4 ο αι.π.Χ. αν και στον ίδιο χώρο βρέθηκαν ευρήματα από την μυκηναϊκή και γεωμετρική περίοδο. Είναι διατεταγμένο σε τρία επίπεδα: Στο πρώτο υπάρχουν τα Προπύλαια, ερείπια Θερμών, Στοών και Βεσπασιανών. Στο δεύτερο υπάρχει ο αρχαιότερος ναός του Ασκληπιού (3 ος αι.π.Χ.), ο Βωμός του Ασκληπιού ή του Κυπαρισσίου Απόλλωνος (4 ος αι.μ.Χ.), κατάλοιπα ναού του Απόλλωνος (3 ος αι.μ.Χ.), με αναστηλωμένους επτά κίονες. Τέλος, στο τρίτο επίπεδο υπάρχουν τα ερείπια του μεγάλου ναού του Ασκληπιού (2 ος αι.π.Χ.) και ίχνη Ελληνιστικής Στοάς.

Στο Πυλί υπάρχει ο λεγόμενος τάφος του *Χαρμύλου*, σύνολο 12 τάφων σε θολωτό κτίσμα. Στην Κέφαλο, ακόμη, υπάρχουν τα ερείπια ελληνιστικού θεάτρου, στην τοποθεσία Παλάτια, 3 χλμ προς τα νότια.

- **Κάστρα**

Στην πόλη της Κω ακριβώς στην είσοδο του λιμένα υπάρχει το Κάστρο των Ιπποτών ή και *Κάστρο τη*ς *Νεραντζιά*ς
, όπως αποκαλούνταν παλαιότερα, το οποίο χτίστηκε επάνω στα υπολείμματα αρχαίου φρουρίου. Η κατασκευή του ξεκίνησε από τους Ιππότες του Αγίου Ιωάννη τον 14
ο
αιώνα λόγω καθυστερήσεων που προξενήθηκαν από τουρκικές επιδρομές. Το Κάστρο έχει διπλό τείχος και μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα αποτελούσε νησίδα καθώς διαχωριζόταν από την ξηρά με τάφρο πλήρη θαλασσινού νερού, εκεί που σήμερα υπάρχει η λεωφόρος των Φοινίκων.
Το Κάστρο συνδεόταν με την ξηρά και στο σημείο που υπάρχει ο Πλάτανος του Ιπποκράτη, με γέφυρα που διατηρείται μέχρι σήμερα και βρίσκεται επάνω από τη λεωφόρο των Φοινίκων.
Στην Αντιμάχεια, 4,5 χλμ νοτιοανατολικά του χωριού υπάρχει ένα εξαιρετικά καλοδιατηρημένο μεσαιωνικό κάστρο. Στο Πυλί διατηρούνται επάνω σε ύψωμα τα κατάλοιπα Βυζαντινού Κάστρου, από όπου υπάρχει θαυμάσια θέα προς τα κοντινά νησιά ενώ ανάλογα λείψανα υπάρχουν και σε κορυφή λόφου στην Κέφαλο.

- **Μονές και Εκκλησίες**

Στο ερειπωμένο σήμερα "Παλαιό Πύλι" που βρίσκεται σε ύψωμα στα νοτιοανατολικά του χωριού, σε εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον υπάρχουν τρεις εκκλησίες, ο Άγιος Αντώνιος, οι Ταξιάρχες και η Παναγία η Υπαπαντή, που αποτελούσε παλιά την "Μονή των Καστριανών" και είχε ιδρυθεί από τον Όσιο Χριστόδουλο. Από τις τρεις αυτές εκκλησίες η Υπαπαντή παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον καθώς διατηρούνται υπολείμματα αγιογραφιών του 14 ου αιώνα, ξυλόγλυπτο τέμπλο και αρχαίοι κίονες που προφανώς μεταφέρθηκαν από το κοντινό ιερό της Δήμητρας.
Στο Μαστιχάρι υπάρχουν λείψανα Παλαιοχριστιανικής Βασιλικής του 5ου αιώνα με εξαιρετικά σωζόμενα ψηφιδωτά που καλύπτουν επιφάνεια περίπου 400 τ.μ.
Στην Αντιμάχεια μέσα στο Μεσαιωνικό Κάστρο διατηρούνται δύο μεταβυζαντινές εκκλησίες.
Στο Ασφενδιού υπάρχει η εκκλησία των Ασωμάτων Ταξιαρχών του 11ου αιώνα με περίτεχνο τέμπλο καθώς και η Πρωτοχριστιανική Βασιλική του Αγίου Παύλου έξω από το χωριό. Ακόμη στην κορυφή του Δικαίου όρους - λεγόταν "Ωρομέδων" στην αρχαιότητα - υπάρχει το

εκκλησάκι του Χριστού με υπέροχη θέα.

Στο Λαγούδι ιδιαίτερα γραφική είναι η εκκλησία του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου χτισμένη ανάμεσα σε βράχια.

Στην Καρδάμαινα υπάρχει η παλαιοχριστιανική Βασιλική της Αγίας Θεότητας. Τέλος αρκετά πλούσια σε αξιόλογες εκκλησίες είναι η περιοχή του Κεφάλου με τα ερείπια της Παλαιοχριστιανικής Βασιλικής του Αγίου Στεφάνου με μωσαϊκά δάπεδα και κίονες που χρονολογείται από τον 6ο αιώνα. Συναντάμε ακόμη εκκλησίες, όπως η Παναγία Παλατιανή στα Παλάτια, Παναγία Ζηνιώτισσα, Άγιος Μάμας, Άγιος Θεολόγος και Άγιος Ιωάννης, όλες με εξαιρετική θέα στις γύρω περιοχές και την θάλασσα.